

BoekStart

Boekidee voor de kinderopvang

100 eerste woordjes

Illustraties Edward Underwood

Uitgeverij Gottmer, 2019

Groot stevig kartonnen boek met 7 dubbele bladzijden

Een boek tjokvol plaatjes, een beetje meer dan 100 zelfs, om aan te wijzen, te benoemen en over te praten. De voor- en achterkant laten al zien hoe de plaatjes in het boek gerangschikt zijn. Ze staan op zeven dubbele bladzijden verdeeld in zeven categorieën: boerderij, buiten, dieren, thuis, voertuigen, mensen, en naar bed. Het zijn bekende onderwerpen die aansluiten bij het dagelijks leven van jonge kinderen. Bij ieder plaatje staat het woord, vrijwel allemaal zelfstandige naamwoorden. Extra woorden zijn verstopt onder flapjes waarvan er op elke bladzijde een te vinden is. Een mooi aanwijs- of woordenboek met als uitdaging om er niet alleen woordjes van te leren maar er ook gesprekjes en spelletjes mee te combineren.

Voor dreumesen en jonge peuters

Met welk kind lees je dit aanwijs- of woordenboek en hoe weet je of het er aan toe is? Je merkt het vanzelf als je het probeert. Pakt het kind zelf graag dit boek of doet het gretig mee als jullie het samen lezen? Begint het meteen met aanwijzen en vragend naar je te kijken? Gemiddeld is een kind 1,5 jaar als het plaatjes kan interpreteren, afhankelijk van hoeveel ervaring het al heeft met kijken in boeken. Misschien brabbelt het al enthousiast bij het zien van de hond of de auto. Als een kindje nog maar weinig praat, wil dat niet zeggen dat het niet al een hoop weet en allerlei woorden kent, en graag in dit boek kijkt. Dan is er nog het bekende fenomeen van de woordenschatexplosie die veel (maar lang niet alle) kinderen tussen 18 maanden en 2 jaar meemaken. De hoeveelheid woorden neemt in die tijd gemiddeld toe van 50 naar 500 woorden. De kans is groot dat dit boek in die periode favoriet is. Soms duurt dat een hele poos, maar vaak ook maar even voordat het kind al weer toe is aan heel ander soort boekje. Je leest dit boek met 1-jarigen individueel om je goed op dit ene kind af te kunnen stemmen. Met 2-jarigen lees je in een groepje van hoogstens drie kinderen om ze voldoende aandacht te kunnen geven.

BoekStart

Vorbereiding

Woordenboeken horen tot een aantrekkelijk genre. In de kinderopvang vind je ze dan ook meestal wel in de boekencollectie. Bekijk voordat je 100 Eerste woordjes gaat lezen hoe je dat aanpakt en waar je op gaat letten.

- Bedenk vooraf welk kind al wel een en ander begrijpt maar nog niet veel zegt en welk kind al actief praat. In het eerste geval heeft het kind van jou nodig dat het hoort hoe iets heet. Pratertjes vertellen zelf al graag wat ze weten of lok je uit om te praten. Als je voor meer kinderen kiest, heb je kans dat een minder taalvaardig kind veel opsteekt van een meer taalvaardig kind.
- De plaatjes zijn licht gestileerd, helder van kleur en duidelijk. Soms staat alleen een kop van een dier afgebeeld of een lichaamsdeel van een mens. Dat vraagt wat meer inzicht.
- De meeste woorden zijn zelfstandige naamwoorden, de woordsoort die kinderen het eerst leren. Het zijn de namen voor personen, dieren, lichaamsdelen en voorwerpen. Als je er meer bij vertelt komen vanzelf ook andere woorden aan bod zoals werkwoorden, bijvoeglijk voornaamwoorden en voorzetsels.
- In het boek worden de zelfstandige naamwoorden zonder lidwoord gebruikt. Het zal geen moeite kosten om al pratend het lidwoord op een vanzelfsprekende manier toe te voegen.

Introductie

Je trekt de belangstelling van een of twee kinderen met wie je het boek gaat lezen door het eerst te introduceren. De kinderen komen in de sfeer van kijken, zoeken, aanwijzen en benoemen.

- **Ik heb een lepel, zie jij een lepel op het boek?**

Doel: het verband leggen tussen het concrete voorwerp en de afbeelding

- » Je houdt het boek voor het kind omhoog zodat het de kaft goed ziet. Geef het de tijd om rustig te kijken, maar misschien trekt een kind het boek meteen naar zich toe. Neem er een voorwerp bij dat op de voor- of achterkant te zien is, bijvoorbeeld een lepel, een drinkbeker, een peer of het flesje. Bij de dieren of voertuigen gebruik je speelgoed. Als je vraagt om het op de kaft aan te wijzen, weet je

meteen of het woord bekend is en het verband gelegd wordt tussen voorwerp en plaatje. Als een kind op een heel ander plaatje gericht is, ga je daar op door. Het wordt een spelletje van aanwijzen en benoemen en laten zien, als dat kan. Wacht op het juiste moment om het boek te openen, of het kind slaat het zelf al ergens open. Dan is dat de bladzijde waar nieuwe plaatjes ontdekt gaan worden.

Voorlezen

Het is een kunst apart om van het voorlezen van een aanwijsboek of woordenboek een leuk en zinvol voorleesmoment te maken. Let eens op het volgende:

- Kinderen die beginnen met praten hebben vaak plezier in de vraag 'wat is dat?' als ze het antwoord weten. Als ze die vraag vaak niet kunnen beantwoorden kun je beter die vraag niet stellen, maar juist zelf vertellen hoe iets heet. Je geeft het kind dan het juiste voorbeeld dat het zal proberen te onthouden.
- Je let niet alleen op woorden benoemen maar vooral ook op communicatie, samen praten over wat er nog meer over het plaatje te vertellen is. Bij een plaatje over een bus praat je over waar je in de bus moet stappen, waar de buschauffeur zit, wie er allemaal meerijden in de bus en waar de bus naartoe gaat.
- Kinderen begrijpen meer over de betekenis van een woord als je die in een zin zet, bijvoorbeeld: 'De eekhoorn heeft een eikel in zijn pootjes' en iets toevoegt: 'De eekhoorn eet de eikel lekker op'.
- Moeilijke woorden leg je uit door ze te omschrijven, te laten zien of nog eens te zeggen op eenvoudiger manier, bijvoorbeeld: de schapehond heet ook gewoon hond, wijs aan hoe de fontein water spuit en reizigers zijn mensen die met de trein mee gaan.

Activiteiten

Door na het voorlezen een betekenisvolle activiteit te doen, zorg je voor nog meer plezier en verwerking.

- **Ik zie ik zie wat jij ook ziet**

Doel: herhalen van woorden en begrippen op een speelse manier

- » Je slaat het boek ergens open, kiest een van de plaatjes, bijvoorbeeld de baby in de buggy en je zegt: 'Ik zie ik zie wat jij ook ziet en het zwaait naar jou'. Snel gevonden? Dan is een volgend plaatje aan de beurt, bijvoorbeeld de aardbei: 'Ik zie, ik zie wat jij ook ziet en je kunt het opeten'. Op deze pagina staat niet alleen een aardbei maar ook een peer en een banaan, dus even doorzoeken: 'Ik zie nog meer dat je op kunt eten!'.

- **Wat hoort bij elkaar?**

Doel: leren ordenen en verzamelen van voorwerpen die bij elkaar horen en herhalen van woorden.

- » De onderwerpen in het boek zijn verdeeld in categorieën. Je verzamelt spulletjes die je in deze categorieën onder kunt brengen, bijvoorbeeld spulletjes die je buiten en spulletjes die je binnen gebruikt, speelgoedvoertuigen en speelgoeddieren. Leg alles door elkaar op de grond en laat een kind uitzoeken wat bij elkaar hoort. Blijf daarbij steeds in gesprek met het kind zodat woorden uit het boek herhaald worden.